

PLLAKA ARTERIOSKLEROTIKE DHE SULMET KARDIOVASKULARE

Blerim Mujaj

Klinika e Radiologjisë dhe
Radiologjisë Intervente

Qendra Klinike Universitare
e Freiburg-ut

Universiteti i Freiburg-ut,
Freiburg, Gjermani

Arterioskleroza është sëmundje sistemike që prek enët e gjakut, kryesisht arteriet, që furnizojnë organizmin me oksigjen dhe materie ushqyese. Mendohet se sëmundja fillon që nga mosha e re, por etiologjia e saktë ende mbetet e panjohur. Sëmundja zhvillohet në mënyrë të heshtur, pa shenja klinike te pacientët, deri në fazën kur ajo është zhvilluar njaftueshëm sa të mund të rrezikojë jetën e pacientit duke u paraqitur kryesisht në formën e dy sindromave akute: sindroma akute koronare (infarkti i miokardit) dhe iskemia cerebrale (insulti cerebrovaskular), si format më agresive të sëmundjeve kardiovaskulare që shoqërohen me morbiditet dhe mortalitet të lartë. Një numër i madh faktorësh rreziku ndikojnë në paraqitjen dhe zhvillimin e sëmundjes, siç janë dislipidemitë, hipertensioni, diabeti, duhanpirja e të tjera. Sëmundja zhvillohet gradualisht me trashjen e murit brendshëm të enëve të gjakut (endotelit) dhe përparon tutje me paraqitjen e pllakës arteriosklerotike, që në të njëjtën kohë është edhe shenja diagnostike imazherike e prezencës së arteriosklerozës te pacientët. Prezenca e pllakës arteriosklerotike paraqet rrezik permanent për sulme kardiovaskulare, pasi rruptura e pllakës arteriosklerotike mund të ndodhë në çdo kohë. Pllakat arteriosklerotike zhvillohen në mënyrë sistemike nëpër sistemin vaskular, por kryesisht janë tre lokacione vaskulare ku ato mund të identifikohen më së lehti, e ato janë bifurkacioni i arteriës karotide, rrjeti koronar i zemrës dhe arteria femorale. Identifikimi i pllakës arteriosklerotike është i një rëndësie të veçantë në diagnostikën e sëmundjeve kardiovaskulare dhe parandalimin e tyre, pasi zhvillimi i mëtutjeshëm shpie deri në ngushtimin e enës së gjakut dhe paraqitjen e sindromave akute, andaj diagnostikimi i herëshëm dhe trajtimi i duhur ndikon shumë uljen e rrezikut për sulme kardiovaskulare. Pllakat arteriosklerotike mund të identifikohen me metoda imazherike të ndryshme që janë në përdorim sot praktikën klinike, si me ekografi, CT dhe MRI.

Në bazë të përbërjes së pllakës arteriosklerotike dhe prezencës së këtyre komponenteve në pllakat arteriosklerotike, ato ndahen në dy kategori: pllaka stabile dhe jostabile. Pllaka stabile përmban më shumë kalcifikate dhe progredon më ngadalë, ndërsa ajo jostabile përmban më shumë komponente lipidike dhe hemorragjike. Pllakat jostabile janë më të predispozueshme (të ndjeshme) për rruptura dhe paraqesin rrezik më të madh për fenomene trombo-embolike dhe, si pasojë, sulme kardiovaskulare. Faktorët që ndikojnë në zhvillimin e këtyre komponentave specifike dhe zhvillimin e pllakës me karakteristika stabile ose jostabile ende janë të panjohura. Mendohet se faktorët e rrezikut si kolesterolit i lartë, diabeti, çrregullimet metabolike, hipertensioni dhe duhanpirja ndikojnë në zhvillimin e komponenteve në pllakën arteriosklerotike, por jo në mënyrë specifike për secilën veç e veç. Të dhënat shkencore më të reja sygjerojnë se kompozicioni i pllakës arteriosklerotike është marker më i mirë për parashikimin e sulmeve kardiovaskulare sesa madhësia e pllakës arteriosklerotike. Në një grup të pacientëve me arteriosklerozë subklinike, është bërë karakterizimi i përbërjes së pllakës arteriosklerotike dhe është bërë matja e madhësisë së pllakës. Këta pacientë janë përcjellë mesatarisht për 5.1 vjet për incidencën e sulmeve kardiovaskulare dhe rezultatet kanë treguar se pacientët me përmbajtje të komponentës hemorragjike në pllakë arteriosklerotike kanë pësuar më shumë sulme kardiovaskulare, pavarësisht prej madhësisë së pllakës dhe faktorëve të rrezikut për sëmundje kardiovaskulare, sesa pacientët e tjerë. Andaj, këto të dhëna janë premtuese se identifikimi i markerëve të pllakës jostabile në personat me arteriosklerozë mund të ndihmojë në parandalimin e sulmeve të këta pacientë.

Mujaj, B. (2019, December 3). *The Role of Hormones and Medication in Atherosclerosis: A population imaging approach*. Erasmus University Rotterdam. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1765/121768>.

Pllaka arteriosklerotike dhe komponentet e saj

Parashikimi i sulmeve kardiovaskulare është një sfidë e madhe e mjekësisë moderne dhe njohja e rolit të faktorëve të rrezikut në zhvillimin e sulmeve kardiovaskulare përbën një qëllim të së ardhmës. Në këtë kuadër, identifikimi i komponenteve të pllakës arteriosklerotike paraqet hapin e parë në këtë drejtim. Pllaka arteriosklerotike zhvillohet në murin e brendshëm të arteries, pra në endotel, dhe ajo përbëhet nga tri komponentet kryesore të saj, që sipas literaturës përshkruhen si: komponenta e kalcifikuar, komponenta lipide dhe ajo hemorragjike.

Përfundimi

Karakterizimi i përbërjes së pllakës arteriosklerotike është marker i rëndësishëm në diagnostikimin dhe parandalimin e sulmeve kardiovaskulare. Pllakat stabile me përmbajtje më të lartë të kalcifikateve janë më të qeta dhe paraqesin rrezik më të ulët, ndërsa ato me përmbajtje më të lartë të komponentës lipidike dhe hemorragjike paraqesin rrezik më të lartë. Identifikimi dhe trajtimi i hershëm i pllakës jostabile është tregues i mirë për parandalimin e herëshëm të sulmeve kardiovaskulare me etiologji iskemike.

Korrespondenca:

blerim.mujaj@uniklinik-freiburg.de